ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐσωτερικοῦ..... Δρ. 5. — Ἐξωτερικοῦ ὀρ. χρ. 5
ΜΕΤΑ ΔΩΔΕΚΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΤΕΥΧΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΤΣΩΚΛΗΣ

Πᾶσα διατριβὴ σχετικὴ τῷ σκοπῷ τῆς ἐφημερίδος μας δημοσιεύεται δωρεάν.

ΦΟΡΜΙΓΞ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

«Ἐν κυβάλοις χείλεσιν ἀγνοῖς, μουσικῇ τε καρδίας φόρμιγγι...».
(Κοσμᾶς ὁ Ἁγιοπολίτης)

ΕΤΟΣ Β'. — ΑΡΙΘΜΟΣ 1 | ΓΡΑΦΕΙΑ: 48 — Ὁδῷ Πραξιτέλους — 48 | ΑΘΗΝΑΙ, 15 Ἰανουαρίου 1903.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΗΣ «ΦΟΡΜΙΓΓΟΣ»

Ἀπὸ τοῦ φύλλου τούτου ἡ «Φόρμιγξ» εἰσέρχεται εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της συνεχίζουσα τὸν εὐγενῆ καὶ μέγαν ἀγῶνα ὃν αὕτη ἀνέλαβεν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

Ἡ μέχρι τοῦδε πορεία τῆς ἐφημερίδος ἡμῶν εἶναι γνωστοτάτη εἰς τὸ ἀξιότιμον φιλόμουσον κοινόν, ἑπομένως περιττόν, νομίζομεν, νὰ ἐνδιατρίψωμεν περὶ ταύτην, ἀφοῦ αὕτη, ὡς δεικνύουσι τὰ πράγματα, ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας ἁπαξάπαντος τοῦ παρ' ἡμῖν καὶ τῇ Ἀνατολῇ μουσικοῦ κόσμου.

Ἡμεῖς ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τοῦ εὐχαρίστου ἀποτελέσματος τούτου προέβημεν ὄχι μόνον εἰς τὴν λῆψιν πάντων σχεδὸν τῶν μέτρων, ἅτινα ἐνομίσαμεν λυσιτελῆ διὰ τὸν ὑπὸ τῆς «Φόρμιγγος» ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκ βάθρων ἀνακαίνισιν τοῦ φύλλου ἡμῶν ὑπὸ ἔποψιν ὕλης καὶ ἐκτυπώσεως.

Ἐκτὸς δὲ τούτων, μεγίστην κατεβάλομεν μέριμναν καὶ διὰ τὸ μουσικὸν τῆς «Φόρμιγγος» τεῦχος, ὅπως καὶ τοῦτο ὄχι μόνον πλουτίζηται διὰ μαθημάτων ἀρχαίων ἀνεκδότων, ὧν κατάλογον βλέπει ὁ ἀναγνώστης ἡμῶν ἐν ἄλλῃ στήλῃ, ἀλλὰ καὶ ἐκτυπῶται καλλιτεχνικώτατα διὰ καινουργῶν ὅλως μουσικῶν στοιχείων.

Ὅθεν ἐλπίζομεν ὅτι διὰ ὅλα ταῦτα θὰ ἐπισύρῃ καὶ αὖθις τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην τῶν ὑποστηρικτῶν της ἡ «Φόρμιγξ» εἰσερχομένη εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς της πλήρης πνευματικῶν ἐφοδίων καὶ περίκομψος εἰς τὴν περιβολήν.

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΗΣ "ΦΟΡΜΙΓΓΟΣ,,

ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΩΝ κ. κ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ ΤΗΣ

Ἡ Διεύθυνσις τῆς "Φόρμιγγος,, ἐκπληροῦσα κοινὸν πόθον τῶν ἀξιοτίμων ἀναγνωστῶν της, ἵδρυσε τὴν στήλην ταύτην, ὅπως δι' αὐτῆς καταστῶσι γνώριμοι εἰς αὐτοὺς ἅπαντες οἱ διὰ τῶν προϊόντων τοῦ πνεύματος αὐτῶν περικοσμοῦντες τὰς σελίδας τῆς "Φόρμιγγος,,

ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ

*Υ*ΠΕΡΜΑΧΟΣ τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς ἀπὸ ἐτῶν ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐν δημοσίαις συζητήσεσιν ἀναιρέπων ἑκάστοτε μετ' ἐπιστήμης καὶ λόγου τὰ σαθρὰ ἐπιχειρήματα τῶν κατηγόρων ταύτης. Ἐγεννήθη ἐν Κατοχῇ τῆς Ἀκαρνανίας τὸ 1869. Τὰ γυμνασιακὰ αὐτοῦ μαθήματα διήκουσεν ἐπὶ τετραετίαν ἐν τοῖς ἐν Πάτραις Γυμνασίοις, ὅπου καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἐδιδάχθη τὴν Βυζαντιακὴν μουσικὴν ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του κ. Κλεομένους Ἀθήνη τηλεγραφητοῦ καὶ πρωτοψάλτου καὶ Δημητρίου Μοσκέτου λαμπαδαρίου τοῦ ἐκεῖσε Μητροπολιτικοῦ ναοῦ «Εὐαγγελιστρίας».

Ὁ κ. Βλάχος μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐγκυκλίων αὐτοῦ σπουδῶν ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε γενόμενος διδάκτωρ, μεθ' ὃ ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου ἐν Μεσολογγίῳ, προήχθη μετὰ ταῦτα εἰς Εἰρηνοδίκην καὶ ἤδη διαμένει ἐνταῦθα ὡς δικηγόρος. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν Νομικῶν αὐτοῦ σπουδῶν ἔλαβε καὶ πτυχίον τηλεγραφητοῦ, ἐφοίτησε δὲ καὶ ἐν τῷ Ὠδείῳ Ἀθηνῶν ἐπὶ τετραετίαν ὁλόκληρον.

Αἱ ἐμβριθεῖς μουσικαὶ γνώσεις τοῦ κ. Βλάχου λίαν ἐνωρὶς ἐξετιμήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα μουσικοῦ κόσμου, δι' ὃ βλέπομεν αὐτὸν φοιτητὴν ἔτι ὄντα ἐκλεγόμενον κατὰ τὸ 1888 παμψηφεὶ Εἰδικὸν Γραμματέα τοῦ τότε ἐν Ἀθήναις Ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ Συλλόγου «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς» καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον διδάσκαλον τῆς λαϊκῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Ἀνδρέου Τσικνοπούλου ἱδρυθείσῃ τῇ ἀδείᾳ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Μουσικῇ Σχολῇ, ὁπόθεν μετὰ ἑξάμηνον εὐδόκιμον διδασκαλίαν ἀπεχώρησε λόγῳ τῶν δικηγορικῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν.

Τὸ 1892 ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις τὰ Μουσικὰ Σκαριφήματα ἐν ἑνὶ φυλλαδίῳ καὶ εἶτα τὸ 1894 συνέχειαν τούτων εἰς ἕτερον φυλλάδιον. Τὰ ἐν τοῖς φυλλαδίοις τούτοις περιεχόμενα ἀπετέλουν ᾄσματα ἐκκλησιαστικὰ καὶ δημῴδη, ἅτινα διακρίνονται διὰ τὴν πρωτοτυπίαν των καὶ τὴν ῥυθμικήν των. Διὰ τῶν Σκαριφημάτων δὲ τούτων ὑπεδείκνυεν ὁ κ. Βλάχος εἰς τοὺς μουσικοὺς καὶ ἁπλουστέραν γραφὴν τῶν μαρτυριῶν, τὸ πρῶτον δὲ διετύπωσε καὶ τὸν εἰς τὰ δημῴδη ᾄσματα ἀπαντώμενον ῥυθμὸν β' ἐπίτριτον ἢ καρικὸν διηρημένον εἰς ῥυθμικοὺς πόδας, τὸν ἕως τότε ἄγνωστον καὶ παρανοηθέντα ὑπὸ τῶν ἑκάστοτε δημοσιευσάντων τοιαῦτα ᾄσματα ἡμετέρων μουσικῶν, οἵτινες ἔγραφον αὐτὸν ἀρρύθμως καὶ εἰς τακτικὸν ὁμαλὸν χρόνον. Θεωρητικὴν δὲ ἀνάπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν τοῦ ῥυθμοῦ τούτου ἤρξατο ἀπὸ τοῦ π. ἔ. δημοσιεύουσα ἡ «Φόρμιγξ», ἥτις κατὰ τοῦτο λογίζεται λίαν εὐτυχής. Ὁ κ. Βλάχος τυγχάνων ἐνεργὸν μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις τότε «Φιλαρμονικῆς Ἑταιρείας τῶν Ἀθηνῶν» (συγχωνευθείσης ἤδη μετὰ τῆς «Μουσικῆς Ἑταιρείας») παρηκολούθησε τὰς εἰς Ἀλεξάνδρειαν καὶ Κάϊρον δοθείσας τὸ 1891 ὑπὸ ταύτης μουσικὰς αὐτῆς συναυλίας, τὸ δ' ἑπόμενον 1892 ἔτος τὰς εἰς Κων/πολιν καὶ Σμύρνην ὁμοίας.

Ὁ κ. Βλάχος καταγινόμενος ἀπὸ μακροῦ χρόνου εἰς τὴν μουσικήν μας οὐ παύεται καὶ σήμερον ἔτι, παρ' ὅλας τὰς δικηγορικάς του ἀσχολίας, ἐνδελεχῶς ἐρευνῶν τὰ περὶ τῆς δημῴδους ἰδίως μουσικῆς μας καὶ συλλέγων τὰ μέλη τῶν ᾀσμάτων ταύτης. Ἀπόρροια δὲ τῶν ἐπιτυχῶν ὄντως ἐρευνῶν του τούτων εἰσὶν αἱ ἐν τῇ «Φόρμιγγι» δημοσιευθεῖσαι περὶ ῥυθμοῦ πραγματεῖαι καὶ γνῶμαι αὐτοῦ, αἵτινες εὐμενέστατα ἐκρίθησαν πάντοτε παρὰ τῶν εἰδότων, ἔτυχον δὲ καὶ πλήρους ἀποδοχῆς ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν μας.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἡ Βυζαντιακὴ μουσικὴ ἐν Ρωσσίᾳ.

Ὁ ἀναγινώσκων τὴν ἐν ἄλλῃ στήλῃ τῆς ἡμετέρας ἐφημερίδος δημοσιευομένην ἀνταπόκρισιν ἐκ Βατοὺμ τῆς Ρωσσίας περὶ τῆς ἐσχάτως ἐν Κὰρς ἱδρυθείσης Σχολῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι, θὰ ἐκπλαγῇ παρατηρῶν τὴν ταχύτητα μεθ' ἧς ἔσπευσαν αἱ Ρωσσικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ νὰ ἐκπληρώσωσι κοινὸν πόθον αὐτῶν τε καὶ τοῦ ἐκεῖ ὁμογενοῦς στοιχείου ἱδρύουσαι τοιαύτην Σχολὴν καὶ θὰ χαρακτηρίσῃ καταλλήλως ὡς ἐκ τούτου τὰς ἁρμοδίας ἡμῶν ἀρχάς, παραβάλλων ἅμα τὴν μέχρι τοῦδε ἀσύγγνωστον ἀκηδίαν τούτων περὶ τὴν μουσικὴν ἡμῶν πρὸς τὸ ἔκτακτον ἐνδιαφέρον ὅπερ διὰ ταύτην ἐπεδείξαντο αἱ Ρωσσικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαί.

Κατόπιν δὲ ὅλων τούτων, εὔλογον εἶνε νὰ θεωρήσῃ πᾶς τις πλέον καὶ ὡς ἀνοήτους τὰς ἰδέας τῶν ὀλίγων ἐκείνων εὐαισθήτων ἀστῶν, οἵτινες ἐπιζητοῦσι τὴν ἐκ τῶν Ναῶν τῆς Ἑλλάδος φυγάδευσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐκείνης δηλονότι ἥτις εὑρίσκει ἀρκοῦσαν ὑποστήριξιν καὶ περισσὴν περίθαλψιν παρ' ἐκείνῳ τὸ Ἔθνει, οὗτινος τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν οὗτοι θαυμάζουσι καὶ ἐγκωμιάζουσιν.

Ἡ δημῴδης μουσικὴ μας καὶ ὁ κ. Ἀραμις.

Εὐτύχημα μέγιστον διὰ τὴν δημῴδη ἡμῶν μουσικὴν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐνταῦθα ἄφιξις τοῦ ἀνὰ τὴν Εὐρώπην διασπείραντος τὰς δημῴδης ἡμῶν μελῳδίας Ἕλληνος καλλιτέχνου κ. Περικλέους Ἀραβαντινοῦ ἢ Ἀραμ.

Τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον οὐχὶ ἀστόχως δύναται πᾶς τις νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἄφιξιν τοῦ κ. Ἀραμ, ὁρμώμενος ὄχι τόσον ἐκ τῆς γνώμης ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ. Ἀραμ εὗρεν ἡ δημῴδης ἡμῶν μουσικὴ τὸν μόνον κατάλληλον ἐκτελεστήν της, ὅσον διότι ἡ ἄφιξις τούτου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μὲν τὸν τύπον τῆς πρωτευούσης ὁλόκληρον νὰ ποιήσηται ἐκτεταμένον εὔφημον λόγον περὶ τῆς δημῴδους ἡμῶν μουσικῆς, πρᾶγμα σπανιώτατον διὰ τὸν ἑλληνικὸν τύπον, εἰς δὲ τὸ φιλόμουσον κοινὸν νὰ μεταρῇ ἐν τῷ «Παρνασσῷ» καὶ ἐπευφημήσῃ τὰ ἀειθαλῆ φιλοτεχνήματα τῆς ὑψιπετοῦς ποιητικῆς καὶ μουσικῆς φαντασίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὧν τὸ ἄκουσμα, ὡς μὴ ὤφειλε, ἦτο τι ἄγνωστον μέχρι τοῦδε εἰς τὰ ὦτα τούτου.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Οὐδεμία ἀπολύτως αἴτησις πρὸς ἐγγραφὴν συνδρομητοῦ τῆς «Φόρμιγγος» λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἂν μὴ συνοδεύηται καὶ ὑπὸ τῆς ἐτησίας συνδρομῆς τούτου.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Φόρμιγγος».

ΤΑ ΔΗΜΩΔΗ ΑΙΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΣΚΗΝΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ κ. ΑΡΑΜΙ ΕΝ ΤΩι ΠΑΡΝΑΣΣΩι

Πρωτοφανὲς θέαμα καὶ ἄκουσμα ἐγένετο τὴν 4 Ἰανουαρίου ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσὸς» ἐνταῦθα, δοθείσης συναυλίας ἐκ δημοτικῶν ᾀσμάτων ὑπὸ τοῦ κ. Ἄραμι (Ἀραβαντινοῦ), ἡ δὲ ἀθρόα ἐμφάνισις κατ' αὐτὴν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, ὅπως ἐνωτισθῇ τῶν δημοτικῶν μελῳδιῶν ἀπὸ σκηνῆς ἐκτελουμένων, παρ' ὅλην τὴν τιμὴν τῶν 8 δραχμῶν δι' ἕκαστον εἰσιτήριον, ἐμαρτύρησε τρανῶς ὁπόσον ἠλέκτρισεν ὁ ἐθνικὸς ἐνθουσιασμὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. Ἐν γένει δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι ὁ σκοπὸς ἐπέτυχε καὶ ἀπευθύνομεν τὰ συγχαρητήριά μας εἰς τὸν τολμήσαντα καὶ ἐνεγκόντα εἰς πέρας τὴν τοιαύτην συναυλίαν κ. Ἄραμιν, τὸν δόντα τὴν καλὴν ἀρχὴν εἰς τὴν τοιαύτην καλλιεργίαν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, εὐοίωνα τὰ ἀποτελέσματα ὑπισχνουμένης ἐν τῷ μέλλοντι.

Εἰσερχόμενοι εἰς εἰδικὰς παρατηρήσεις ὀφείλομεν νὰ διακρίνωμεν ἐν πρώτοις τὸν ἐκτελεστὴν κ. Ἄραμιν καὶ εἶτα τὰς ἐκτελεσθείσας μελῳδίας. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸν κ. Ἄραμιν, οὗτος κέκτηται καλὴν καὶ γλυκεῖαν φωνήν, τὴν ὁποίαν ἀρκούντως δύναται νὰ χειρισθῇ καλῶς καθ' ὅλους τοὺς δυνατοὺς χρωματισμοὺς τῆς μελῳδίας, ὅπως αὐτὸς οὗτος συνέλαβεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἑαυτοῦ φαντασίᾳ καὶ ἐξετέλεσε. Λέγομεν δὲ τοῦτο· διότι ὄντως οἱ πλεῖστοι χρωματισμοὶ τῶν ἐκτελεσθεισῶν μελῳδιῶν ἐδημιουργήθησαν ὑπὸ τοῦ ἐκτελεστοῦ κ. Ἄραμι καὶ δὲν ἀπαγγέλλονται ὑπὸ τῶν τραγουδιστῶν τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων ἐν Ἑλλάδι. Διὰ νὰ γενώμεθα δὲ καταληπτότεροι λαμβάνομεν ὡς παράδειγμα τὸ ἐκτελεσθὲν δεύτερον ᾆσμα τὸν «Μαγεμένον». Ἡ πρώτη περίοδος:

> Ἐσεῖς πουλιὰ τοῦ κάμπου
> καὶ τῆς Ρούμελης
> αὐτοῦ ψηλὰ ποῦ πάτε
> γιὰ χαμηλώσατε

Ἔψαλη ὅπως ψάλληται συνήθως καὶ ὑπὸ τῶν τραγουδιστῶν ἐν γένει, ἡ δευτέρα ὅμως περίοδος:

> Γράμμα ἔχω νὰ σᾶς δώσω
> γράμμα καὶ γραφή,
> Νὰ πῆτε τῆς καλῆς μου,
> τῆς ἀγαπητικῆς μου,
> πῶς πανδρεύθηκα,

ἐνῷ ὑπὸ τῶν τραγουδιστῶν ψάλλεται ὅπως καὶ ἡ πρώτη περίοδος, ὁ κ. Ἄραμις τὴν ἔψαλεν, ὡς ἐπῳδόν, γοργότερον καί, οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μὲ χρωματισμὸν φωνῆς ἀσθενοῦς φανερῶν διὰ τούτου διδομένην μυστικὴν παραγγελίαν. Ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τρίτου ᾄσματος, τοὺς «Σπαχῆδες», πλὴν τοῦ ὅτι ἔκαμε χρῆσιν ἐπῳδῶν καὶ παρενεῖρε διαφόρους ἄλλας μελῳδίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ᾄσματος, ἐν τέλει αὐτοῦ τοὺς δύο στίχους, μετὰ τὸν στίχον «Κι' ἂν σᾶς ρωτήσ' ἡ μάννα μ' ποῦν' ὁ Κωνσταντῆς»,

> Παντρεύθηκα, τῆς λέτε, μακρυὰ στὴν
> ξενητειὰ
> Καὶ πῆρα γιὰ γυναῖκα, κόρη Βασιλῃᾶ

ἀπήγγειλε μὲ ἀσθενοῦς φωνῆς χρωματισμόν, φανερῶν ἐπίσης διδομένην μυστικὴν παραγγελίαν, ὅπως δὲν ἀπαγγέλληται ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν τραγουδιστῶν.

Ὁ χρωματισμὸς δ' ἐν γένει τῆς φωνῆς, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζεται ὁ κ. Ἄραμις, δὲν φαίνεται οἰκεῖος εἰς τὰς δημώδεις μελῳδίας, ἐνῷ τοὐναντίον εἶνε οἰκειότατος εἰς τὰς συνήθεις εὐρωπαϊκὰς μελῳδίας, ἐξ ὧν, φαίνεται, ἐνεπνεύσθη ὁ κ. Ἄραμις.

Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐκτελεσθέντα δημοτικὰ ᾄσματα παρετηρήσαμεν ὅτι ὁ κ. Ἄραμις ἄρχεται μὲν ἀπαγγέλλων τὴν ἀρχικὴν μουσικὴν περίοδον ἑκάστου ᾄσματος ὅσον οἷόν τε πιστῶς, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, ἕως τέλους σχεδόν, ἐξακολουθεῖ νὰ ἀπαγγέλλῃ κατ' ἴδιον τρόπον ἄλλοτε μὲν τοὺς στίχους μεταχειριζόμενος ὡς ἐπῳδούς, ἄλλοτε δὲ ἀπαγγέλλων αὐτοὺς μὲ μελῳδίας ἐξ ἄλλων δημοτικῶν ᾀσμάτων. Τοῦτο βεβαίως πράττει ὁ κ. Ἄραμις, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, χάριν ποικιλίας, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τυχὸν μονοτονίας· καὶ δυνατὸν διὰ τούτου νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ σκοποῦ του ὁ κ. Ἄραμις, πρὸ πάντων ὅταν ἀπαγγέλλῃ εἰς ξένους ἢ καὶ εἰς ἐντοπίους μὴ εἰδότας τὴν μελῳδίαν τῶν ᾀσμάτων ἅτινα ἐκτελεῖ, καθ' ἡμᾶς ὅμως τὸ τοιοῦτο δὲν εἶνε ὀρθὸν οὐδὲ ἐπιτυχὲς καὶ ἐπαινετόν· διότι διὰ τοῦ τοιούτου τρόπου θέλουσι καταστραφῇ ἢ παραμορφωθῇ τελείως ἡ μελῳδία τῶν ᾀσμάτων μας. Πολὺ δὲ περισσότερον, ἂν τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Ἄραμι μιμηθῶσι καὶ ἕτεροι ἐκτελεσταί, οἵτινες βεβαίως τὰς αὐτὰς μελῳδίας τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ἄραμι ἐκτελεσθέντων ᾀσμάτων θὰ ψάλωσι διαφορώτερον αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὴν γονιμότητα τῆς φαντασίας ἑκάστου, ἂν παραδεχθῶμεν ὅτι ἕκαστος θὰ ἔχῃ ἐλευθερίαν ἀπεριόριστον νὰ ἀπαγγέλλῃ τὴν μελῳδίαν ὅπως θὰ τὴν φαντάζηται. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ἡ μελῳδία ἑκάστου δημοτικοῦ ᾄσματος πρέπει νὰ ἀπαγγέλληται ὅσον τὸ δυνατὸν πιστότατα, καὶ μόνον ὁσάκις πρόκειται νὰ μελοποιηθῶσι νέα ποιήματα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γνωστῶν δημοτικῶν μελῳδιῶν δέον νὰ παρέχηται πλήρης ἡ τοιαύτη ἐλευθερία εἴς τε τὸν συνθέτην καὶ τὸν ἐκτελεστὴν νὰ παρενείρῃ διαφόλους μελῳδίας ἐξ ἄλλων ᾀσμάτων καὶ ἐπῳδοὺς καὶ χρωματισμοὺς φωνῆς οἵους δήποτε. Τοιουτοτρόπως δὲ δυνάμεθα νὰ συμβιβάσωμεν ἀμφότερα, τοῦτο μὲν νὰ διασώσωμεν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀνεπάφους τὰς ἀθανάτους ἡμῶν δημοτικὰς μελῳδίας τῶν ᾀσμάτων μας, τοῦτο δὲ καὶ νὰ ἀναπτύξωμεν ἐλευθέρως τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν μουσικὴν ἀπὸ σκηνῆς εἰς διαφόρους συνθέσεις καὶ εἰς μελοδράματα ἔτι.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ὑπόκρουσιν διὰ τοῦ Κλειδοκυμβάλου, ἥτις συνώδευε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ᾀσμάτων, γενικῶς δὲν φαίνεται ἁρμόζουσα οὐδὲ συντελοῦσα εἰς ἐπιτυχίαν. Εὐτυχῶς ὅμως ὅτι αὕτη ἦτο λίαν ἐλαφρὰ καὶ δὲν κατέστρεψε τὴν μελῳδίαν τῶν ᾀσμάτων, τοῦθ' ὅπερ ἀφεύκτως θὰ συνέβαινεν, ἂν ἡ ὑπόκρουσις ἦτο ζωηροτέρα.

Χρῖστος Γ. Βλάχος

☞ Ἀπὸ τοῦ ἐπομένου φύλλου τὰ περὶ μουσικῆς ὀρθογραφίας καὶ ῥυθμοῦ.

«Μαθήματα διὰ τοὺς ψάλτας»

Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΑΙ ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΜΕΛΩΔΙΑΙ

Ἡ διάσημος ἐφημερὶς τοῦ μονάχου «Allgemeine Zeitung» ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 4 σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. (ἀριθ. 202) δημοσιεύει ἓν λίαν περισπούδαστον ἄρθρον περὶ τῶν ἑλληνικῶν δημωδῶν μελῳδιῶν, τὸ ὁποῖον ἕνεκα τῆς τε ἐμβριθείας καὶ τῆς σοβαρότητος αὐτοῦ συμφέρει νὰ γνωσθῇ καὶ ἀπλήστως ν' ἀναγνωσθῇ καὶ ὑπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς δημοσίου. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἀφορμὴν λαμβάνει ἐκ τῆς ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ διδάκτορος καὶ μουσικολόγου κ Bürchner δημοσιευθείσης μακρᾶς πραγματείας περὶ τῆς νεοελληνικῆς δημώδους μουσικῆς ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι τοῦ «Διεθνοῦς μουσικοῦ συλλόγου» τοῦ Μονάχου. Τὰ ὑπὸ τοῦ σοφοῦ γερμανοῦ καθηγητοῦ δημοσιευθέντα δημώδη ᾄσματα εἶναι 7 τὸν ἀριθμὸν καὶ προέρχονται ἓν μὲν ἐκ τῆς νήσου Σάμου κατὰ παρασήμανσιν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως, ἓξ δὲ ἐκ τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς τοῦ κ. Γ. Παχτίκου. Ὁ φιλόπονος Γερμανὸς καθηγητὴς εἰδήμων ὢν καὶ τοῦ νεοελληνικοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος μετέφρασε καὶ τὸ κείμενον τῶν 7 ᾀσμάτων ἐμμέτρως εἰς τὴν γερμανικήν, οὕτως ὥστε κατὰ τὸ ἑλληνικὸν μέλος νὰ ᾄδωνται καὶ γερμανιστὶ αὐτά. Ἐπίσης καὶ κατάλληλος ἁρμονικὴ ὑπήχησις κλειδοκυμβάλου συνοδεύει πάσας τὰς πρωτοτύπους ἑλληνικὰς μελῳδίας. Ὁ κ. Βύρχνερ πρὸ ἑκάστου ᾄσματος παραθέτει ρυθμικάς, αἰσθητικάς, γλωσσικὰς καὶ ἄλλας παντοειδεῖς τεχνικὰς παρατηρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν καθιστῶσι τὸ ἔργον αὐτοῦ ὄντως ἀξιόλογον καὶ περιζήτητον. Ποιεῖται ἰδιαιτέρως λόγον καὶ περί τινων νεοελληνικῶν μουσικῶν ὀργάνων, τὰ ὁποῖα συνοδεύουσι τὰ δημώδη ᾄσματα ἐν τῇ ἐκτελέσῃ αὐτῶν. Ἐν γένει ἡ ἐργασία τοῦ κ. Βύρχνερ εἶναι πρωτοφανὴς σχεδὸν διὰ τὴν Δύσιν καὶ λίαν σκόπιμος, διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἡ διάσημος «Γενικὴ Ἐφημερὶς» τοῦ Μονάχου ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐξ αὐτῆς δημοσιεύει τὸ προρρηθὲν σπουδαῖον ἄρθρον, τὸ ὁποῖον ἐν μεταφράσει ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἑλληνικὰ ἐθνικὰ ἔθιμα

Ὁ ἐν Μονάχῳ διατρίβων φιλόλογος κ. Bürchner, ἐγκρατὴς τῆς νεοελληνικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ γλώσσης, ἐπέστησε τὴν προσοχήν του εἰς τὴν δημώδη ἑλληνικὴν μουσικὴν κατὰ τὸ ταξείδιόν του εἰς Μ. Ἀσίαν, Κύπρον καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἐδημοσίευσε δὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὸν 3ον τόμον τοῦ περιοδικοῦ τῆς *διεθνοῦς μουσικῆς Ἑταιρείας* (Leipsig, Breil, Kopf et Hürtel, 3ον ἔτος 1902). Ἡ γνῶσις ἣν εἶχέ τις μέχρι τοῦδε περὶ τῆς νεοελληνικῆς μουσικῆς, ἦτο τόσον ἐλαχίστη καὶ ἀβάσιμος, ὥστε εὐκόλως δύναταί τις ν' ἀντιληφθῇ, διατί οἱ σύγχρονοι ἐρευνηταὶ τῆς μουσικῆς δὲν ἐξήτασαν τὸ λίαν σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα. Ἀκόμη καὶ αἱ ἐπίπονοι προσπάθειαι καὶ ἔρευναι τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἐξ ὧν ὁ Γκέβαερτ καὶ ὁ Βέλλερμαν εἶχον ἐλπίδας ἐπιτυχίας, ἀπέβησαν μάταιαι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κάλυψιν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ μουσικοῦ στοιχείου ἐν τῇ συγχρόνῳ μουσικῇ. Τὸ σύγγραμμα ὅμως τοῦ κ. Βύρχνερ δεικνύει βαθμιαίαν πρόοδον. Ἐμπεριέχει πολύτιμον ὕλην ἀρυσθεῖσαν ἐξ αὐτῆς τῆς πηγῆς καὶ καθιστῶσαν ἀναγκαίαν εἰς τοὺς φιλολόγους καὶ μουσικοὺς τὴν σπουδὴν τῆς νεοελληνικῆς δημώδους μουσικῆς. Εἰς δύο ἐκ τῶν ἑπτὰ ᾀσμάτων ἅτινα ἀναπαριστᾷ ὁ κ. Βύρχνερ μετὰ συνῳδίας κλειδοκυμβάλου καὶ συμπληρώσεως αὐτῶν δι' ἐξόχων σχολίων, εὐκόλως δύναταί τις ν' ἀντιληφθῇ τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας μουσικῆς. Τὰ ᾄσματα ταῦτα φέρουσι τὸν τίτλον *Καλὴ συμβουλὴ* καὶ *Πόνοι ἀγάπης*. Τὸ πρῶτον κατάγεται ἐκ τῆς Μακεδονίας, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τῆς νήσου Σάμου. Τὰ ᾄσματα ταῦτα ἔχουσιν ἐπίσης ἴχνη καὶ φρυγίας ἁρμονίας, ἅτινα ὅμως ἐντελῶς ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ τῆς νεωτέρας ἁρμονίας.

Ἕτερον ἄξιον παρατηρήσεως εἰς τὰ δημώδη ἑλληνικὰ ᾄσματα εἶναι ἡ ὕπαρξις ἐκκλησιαστικῶν τόνων, ἥτις κυρίως καταφαίνεται ἐκ τοῦ ρυθμοῦ καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀπαγγελίας. Ἀπόδειξιν τούτου δύναταί τις ν' ἀνεύρῃ εἰς τὸ ᾆσμα ἡ *Ἀνυπομονησία τοῦ ἐραστοῦ* διασωθὲν ἐν Λαμίᾳ. Ἐν τῷ ᾄσματι τούτῳ ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ὁμοιότης τῆς ἀπαγγελίας πρὸς τὴν Πινδαρικὴν Ὠδὴν *Χρυσέα Φόρμιγξ*.

Ὁ κ. Βύρχνερ ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ συγγράμματός του ἀναφέρει, ὅτι ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει διατρίβων Γεώργιος Παχτίκος συνέλεξεν ὑπὲρ τὰς 150 νεοελληνικὰς μελῳδίας· λέγει δ' ὅτι θὰ ἦτο λίαν ἐπιθυμητὴ ἡ δημοσίευσις τῶν ᾀσμάτων τούτων διότι θὰ ἐδείκνυεν ἔτι εὐκρινέστερον, ὅτι ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσικὴ διετηρήθη περισσότερον παρ' ὅσον νομίζεται σήμερον.

Θὰ ἦτο ἆρά γε δυνατὸν πλούσιός τις ὁμογενὴς νὰ ἀνελάμβανε τὴν δαπάνην τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀνεκδότου ταύτης συλλογῆς τοῦ κ. Παχτίκου, ἀφοῦ περὶ αὐτῆς καὶ αὐτοὶ οἱ κορυφαῖοι μουσικολόγοι τῆς Δύσεως ἐκφράζονται μετὰ τόσου ἐνδιαφέροντος;

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΣΚΕΨΕΩΝ

Α'

Ἡ Μουσικὴ καὶ τὰ Ἱερὰ Εὐαγγέλια.

. . . . Διὰ τῆς πατροπαραδότου Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὄχι μόνον τὰ ἱερὰ ᾄσματα ἔγειναν προσφιλῆ καὶ οἰκεῖα εἰς τὴν ἀκοήν, καὶ ἡ γλῶσσα εἰς ἣν ταῦτα εἶναι γεγραμμένα καταληπτή, ὡς ἔγγιστα, καὶ εἰς τοὺς ἀγραμμάτους, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τῶν θείων Εὐαγγελίων τὰ ῥήματα διὰ τῆς αὐτῆς Μουσικῆς καὶ τοῦ λογαοιδικοῦ αὐτῆς τρόπου κατέστησαν οἰκειότερα εἰς τὴν ἀκοήν, καὶ βαθύτερον πάντοτε εἰσδύουσιν εἰς τῶν ἀκροατῶν τὰς καρδίας.

Ὅθεν ἡ γλῶσσα αὕτη, εἰς ἣν εἶνε γεγραμμένα τό τε Εὐαγγέλιον καὶ τὰ ἱερὰ ᾄσματα, ἔχει τὸ μοναδικὸν εἰς τὸν κόσμον προνόμιον νὰ ἐξακολουθῇ καὶ μετὰ εἴκοσι αἰῶνας νὰ εἶνε ζωντανή, εἰς τὴν ἀκοὴν τοὐλάχιστον. Ἂς δοκιμάσῃ τις νὰ μεταφράσῃ ἓν τροπάριον εἰς τὴν δημώδη, καὶ τότε θὰ ἴδῃ ὅτι ἡ γλῶσσα ἥτις εἶνε ζωντανὴ εἰς τὰ ἡρωϊκὰ καὶ ἐρωτικὰ ᾄσματα τοῦ λαοῦ, εἶνε ψυχρὰ μέχρι νεκροφανείας διὰ τὰ τροπάρια Π. χ. «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καὶ πληρωθήσεται πνεύματος . . . .» *Θ' ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καὶ θὰ γεμίσῃ πνέμμα (ἢ πλέμμα, ἢ καὶ πλέγμα)· καὶ λόγο θὰ βγάλω* (διότι πῶς ἄλλως θ' ἀποδοθῇ ἡ μεταφορὰ ἢ ἡ μετωνυμία τοῦ ἐρεύξομαι;). «Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον . . . .» *Ἀξίζει ἀληθινὰ νὰ σὲ καλοτυχίζουμε σένα τὴ Θεοτόκο, ποῦ εἶσαι πάντα καλότυχη, καὶ καθαρώτατη, καὶ μάνα τοῦ Θεοῦ μας . . . .*

Πλὴν θὰ εἴπῃ τις, ἀντὶ νὰ μεταφρασθῶσι τὰ ὑπάρχοντα, ἂς ποιηθῶσι νέα ἐκκλησιαστικὰ ᾄσματα ὑπὸ τῶν δοκίμων ποιητῶν μας.

—Ναί, βέβαια, λέγομεν ἡμεῖς, καὶ εἶνε τόσον εὔκολον τὸ πρᾶγμα!.. νὰ ἐμφυσηθῇ, ζωὴ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ, νά δοθῇ ἔμπνευσις ἐκεῖ ὅπου λείπει ἡ ψυχή! . . . Καὶ ποῦ εἶνε οἱ δόκιμοι ποιηταί μας; . . . Καὶ ἂν τοιοῦτοι ὑπάρχουν, αὐτοὶ ἐνδιαφέρονται περισσότερον διὰ τὸν Νίτς καὶ τὸν Ἴψεν παρὰ διὰ τὰ κατ' αὐτοὺς σκουργιασμένα 'ντόπια πράγματα! . . .

Ἄλλως, διὰ νὰ γείνουν νέα θρησκευτικὰ ᾄσματα, πρέπει νὰ γείνῃ πρῶτα καὶ νέα θρησκεία. . . Ἂς δοκιμάσουν λοιπὸν ἐκεῖνοι ποῦ τὰ ὀνειροπολοῦν αὐτὰ νὰ κάμουν θρησκείαν χειροποίητον, θρησκείαν γιὰ τὰ κέφια τους, καὶ τότε θὰ καταλάβουν καὶ οἱ ἴδιοι πόσον εἶνε μωροὶ καὶ τυφλοί.

★

Εἴπομεν ὅτι διὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τοῦ λογαοιδικοῦ αὐτῆς τρόπου κατέστησαν γνωριμώτερα εἰς τὰς ἀκοὰς καὶ τὰ λόγια τῶν θείων Εὐαγγελίων, ὡς καὶ τοῦ Ἀποστόλου. Ὁ λογαοιδικὸς οὗτος τρόπος τῆς ἀπαγγελίας, εἶνε ἀρχαιότατος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ εἶνε γνησίως Ἑλληνικός, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τὰ παλαιὰ δράματα. Ἐκ τούτου παρέλαβον καὶ οἱ Δυτικοὶ τὸ παρ' αὐτοῖς plain-chant.

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀπαγγελίας, διὰ τῆς παρατάσεως ὅλων μὲν τῶν συλλαβῶν, ἀλλὰ μάλιστα τῆς καταλήξεως ἑκάστης περιόδου ἢ ἑκάστου κώλου, σημαίνει καὶ μιμεῖται τὸ κήρυγμα, ἤτοι τὴν φωνὴν τοῦ κήρυκος, καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, «κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει».

Εἶνε ἄρα τὸ λογαοιδικὸν τοῦτο μέλος κανονικώτατον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀνήκει εἰς τὸν πλ. δ' ἢ τὸν βαρὺν ἦχον. Ἐθίζεται δὲ ν' ἀπαγγέλληται ὁ μὲν Ἀπόστολος μετά τινος ποικιλίας τόνων καὶ φθόγγων, τὸ δὲ Εὐαγγέλιον ἁπλούστερον καὶ ὅλως ἀπερίττως.

Οἱ περὶ πάντα ἐπιπόλαιοι καὶ ἀταλαίπωροι νεωτερισταὶ κατέκριναν καὶ τὸ λογαοιδικὸν τοῦτο μέλος καὶ εἶπαν ὅτι τοῦτο εἶνε «ἐπίρρινον» δῆθεν καὶ κακόζηλον. Εὗρον δὲ καί τινας καινοτόμους ἱερεῖς, οἵτινες πισθέντες εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῶν ξενοφρόνων ἐκείνων, κατήργησαν αὐθαιρέτως τὸν λογαοιδικὸν τρόπον καὶ ἀπαγγέλλουσι τὰς περικοπὰς τῶν θείων ῥημάτων δι' ἁπλῆς ἀναγνώσεως. Εἰς τοὺς τοιούτους ἱερεῖς πρέπει ν' ἀπαγορευθῇ ἁρμοδίως ἡ καινοτομία αὕτη.

Α. Παπαδιαμάντης

Η ΦΟΡΜΙΓΞ ΕΝ "ΡΩΣΣΙΑ"

(ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΕΚ ΒΑΤΟΥΜ)

Ἵδρυσις Σχολῆς Βυζαντιακῆς Μουσικῆς ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Καυκάσου.

Ὁποία ἡ αἰτία τῆς ἱδρύσεως τῆς Σχολῆς. — Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τῆς περιοχῆς Καυκάσου ὑπὲρ τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς. — Ὅλαι αἱ λεπτομέρειαι τῶν γενομένων τελετῶν ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις καὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς. — Οἱ ἐκφωνηθέντες ἐν αὐταῖς λόγοι. — Τὰ ἐπακολουθήσαντα γεύματα καὶ αἱ ἐγερθεῖσαι προπόσεις. — Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἐν Καυκάσῳ Ἑλλήνων ἐπὶ τῇ ἱδρύσει τῆς Μουσικῆς Σχολῆς κλπ. κλπ.

Ἡ περὶ τῆς ἱδρύσεως Σχολῆς Βυζαντιακῆς Μουσικῆς ἐν τῇ πόλει Κὰρς τοῦ Καυκάσου εἴδησις, ἣν ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ παρελθόντος ἔτους τῆς «Φόρμιγγος» ἀνεγράψαμεν, διήγειρεν εὐλόγως τὴν περιέργειαν ἡμῶν, δι' ὃ ἐσπεύσαμεν νὰ ζητήσωμεν ἐκεῖθεν λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τῆς ἐν λόγῳ Μουσικῆς Σχολῆς καὶ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς. Εἰς τὴν περὶ τούτου δὲ αἴτησιν ἡμῶν εὐηρεστήθη ὁ ἐν Βατοὺμ ἀνταποκριτὴς ἡμῶν νὰ μᾶς ἀποστείλῃ τὰ ἑξῆς ἄξια ἀναγνώσεως ὡς πλήρη ἐνδιαφέροντος.

Ἐν Βατοὺμ τῇ 7 Δεκεμβρίου 1902.

Ἀγαπητέ μοι κ. Ι. Τσώκλη,

Τὸ μὲν ἐνδίδων εἰς τὴν φιλικὴν ἡμῶν αἴτησιν, τὸ δὲ ἐπιθυμῶν, ὅπως κινήσω ἔτι μᾶλλον τὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἐνδιαφέρον τῶν αὐτόθι ἁρμοδίων, ἀποστέλλω ὑμῖν πρὸς καταχώρησιν ἐν ταῖς στήλαις τῆς φιλτάτης μοι «Φόρμιγγος» τὰ ἑξῆς:

Ὁ αἰδεσιμολογιώτατος πρωθιερεὺς καὶ γενικὸς ἐπόπτης τῶν τε Σχολῶν καὶ Ἐκκλησιῶν τῆς περιοχῆς Καυκάσου κ. Ἰωάννης Βοστόργωφ, κάτοχος πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. γλώσσης, συναισθανόμενος τὰ προσόντα τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἑλλ. Ὀρθοδόξῳ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐκτελεῖται ἡ Ἐκκλ. ἡμῶν μουσικὴ θαυμασίως ἀφίκετο ἐνταῦθα, ὅπως ἐκκλησιαζόμενος ἐν τῷ Ναῷ τούτῳ βεβαιωθῇ ἰδίοις ὠσὶ περὶ τῆς ἀληθοῦς, ἢ μή, ὑποστάσεως τῶν περὶ ταύτης πληροφοριῶν του.

Τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον ἐκπληρῶν ὁ πολυμαθὴς καὶ φιλόμουσος οὗτος Λευΐτης ἠκροάσατο ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ναῷ τῆς θείας λειτουργίας παρακολουθήσας μετ' ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος τὴν ἐκτέλεσιν ἁπάντων τῶν ἐκκλ. ὕμνων. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀκολουθίας ἔσπευσεν ὁ ἐν λόγῳ αἰδεσιμολογιώτατος πρωθιερεὺς νὰ συγχαρῇ θερμότατα τὸν διευθύνοντα τὸν δεξιὸν ἐκκλησιαστικὸν χορὸν τοῦ Ναοῦ κ. Στέφ. Κουτσογιαννόπουλον καὶ νὰ ἐκδηλώσῃ ἅμα τούτῳ ἀπροκαλύπτως τὰς ἐκ τῆς ἐν γένει ἀκολουθίας λαμπρὰς αὐτοῦ ἐντυπώσεις. Ἐντεῦθεν ὁρμώμενος ὁ κ. Βοστόργωφ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν κ. Κουτσογιαννόπουλον τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ ἐπιθυμίαν τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἐκκλ. ἡμῶν μουσικῆς εἰς τὰς Ἑλλ. ἐκκλησίας τῶν χωρίων τῆς περιφερείας Κὰρς τῆς ἐπαρχίας Τυφλίδος, ἀλλὰ μὲ τὴν παράκλησιν ὅπως ὁ κ. Κουτσογιαννόπουλος ἀναλάβῃ καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὡραίας καὶ θείας ταύτης τέχνης πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς καὶ διδασκάλους καὶ οἱουσδήποτε ἄλλους τῆς ἐπαρχίας Τυφλίδος, ἧς ὁ Ἑλλ. πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 60 χιλιάδας.

Μετὰ βραχεῖαν ἐνταῦθα διαμονὴν ἀναχωρήσας ὁ κ. Βοστόργωφ διὰ Κὰρς ἐνήργησε πάραυτα καὶ ἐπέτυχε διὰ τοῦ Ὑψηλοπανιερωτάτου Ἁγίου Τυφλίδος καὶ Ἐξάρχου Καυκάσου κ. Ἀλεξίου τῆς συναινέσεως τῆς τε Αὐτοκρατορικῆς Ρωσσικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὅπως ἱδρυθῇ ἐν Κὰρς Σχολὴ Βυζαντιακῆς Μουσικῆς. Μεθ' ὃ μετεκαλέσατο ἐντεῦθεν τὸν κ. Κουτσογιαννόπουλον διὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἱδρυθείσης Σχολῆς, συγχρόνως δὲ ἐξαπέστειλε πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας ἱερεῖς καὶ διδασκάλους τῆς περιοχῆς Κὰρς ἐγκύκλιον, δι' ἧς προσεκάλει ἅπαντας τούτους νὰ παρευρεθῶσιν ἐν τῇ ἱδρυθείσῃ Σχολῇ πρὸς σπουδὴν τῆς Βυζαντιακῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

Ἡ διὰ τῆς ἐγκυκλίου ταύτης μεταδοθεῖσα εἰς τὸ ὁμογενὲς στοιχεῖον χαρμόσυνος εἴδησις τῆς ἱδρύσεως Μουσικῆς Σχολῆς ἐνέπλησε τοῦτο ἐνθουσιασμοῦ, πάραυτα δὲ ἔσπευσαν ἅπαντες οἱ ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι τῆς περιοχῆς Κὰρς νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς ταύτην μεταβάντες εἰς Κάρς, ὅπου διὰ Τυφλίδος μετ' ὀλίγον κατέφθασε καὶ ὁ κ. Κουτσογιαννόπουλος μετὰ τοῦ κ. Βοστόργωφ γενόμενοι δεκτοὶ ἐνθουσιωδῶς ἐκ μέρους τῶν ἱερέων καὶ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης. Μετὰ τὴν γενομένων δεξίωσιν ταύτην, ἐτελέσθη ἐν τῷ αὐτόθι μεγαλοπρεπεῖ Ἑλλ. Ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως πανηγυρικωτάτη παράκλησις παρισταμένων ἁπασῶν τῶν ἐπιτοπίων ἀρχῶν, τῶν προκρίτων τῆς πόλεως Κὰρς καὶ πλῆθος ἄπειρον πάσης ἡλικίας καὶ τάξεως. Ἐν τῷ πέρατι δὲ τῆς παρακλήσεως ταύτης ἐξεφώνησεν ὁ κ. Βοστόργωφ βαρυσήμαντον περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς λόγον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνέπτυξε διὰ τῆς χαρακτηριζούσης τὸν φιλόμουσον τοῦτον ἄνδρα εὐφραδίας καὶ ἐμβριθείας τὴν ἱστορίαν τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς καὶ τὴν ἐκ ταύτης μετάδοσιν τοῦ φωτὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ Ρωσσικῷ κράτει. Ἐξῆρε δὲ διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων τὸ ὕψος καὶ τὴν ἐξευγενιστικὴν δύναμιν τῆς Ἐκκλ. ἡμῶν μουσικῆς, καταδείξας διὰ πλείστων ἀκαταμαχήτων ἐπιχειρημάτων ὅτι αὕτη οὖσα ἐπαξίως ὄργανον τῆς θείας λατρείας πρέπει νὰ εἶνε ἀπαραίτητος ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις. Δι' ὡραιοτάτης δὲ ἀποστροφῆς διερμήνευσε τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν εὐχὴν τῆς Ἁγιωτάτης Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Α. Ὑψηλοπανιερότητος τοῦ Ἁγίου Τυφλίδος ὑπὲρ τῆς ταχείας διαδόσεως τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς ἀνὰ τὰ Ἑλλ. χωρία τὰ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐπαρχίας Τυφλίδος ὑπαγόμενα.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐπιβλητικῆς ταύτης ἱεροτελεστίας, μετέβησαν ἅπαντες οἱ ἐν ταύτῃ παρευρεθέντες εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ φιλοκάλως διακοσμηθεῖσαν αἴθουσαν τῆς Σχολῆς, ἔνθα κατόπιν ἰδιαιτέρας ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῶν μουσικῶν μαθημάτων. Κατὰ ταῦτα ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κ. Κουτσογιαννόπουλος ἐξεφώνησε λόγον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του ἐπὶ τῇ ἱδρυθείσῃ Μουσικῇ Σχολῇ, συγχρόνως δὲ καὶ τὴν ἄπειρον εὐγνωμοσύνην τῶν ἐκεῖσε ὁμογενῶν πρὸς τὸν ἀρχικῶς συστήσαντα καὶ ὑποστηρίξαντα μέχρι πραγματοποιήσεως τὴν εὐγενῆ περὶ Μουσικῆς Σχολῆς ἰδέαν κ. Βοστόργωφ. Μεθ' ὃ ἀνέπτυξε τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἀποδείξας εὐγλώττως καὶ μετὰ πειστικότητος ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐκκλησιαστικὴ τυγχάνει γνησία θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἀπαραλλάκτως ὡς νεοελληνικὴ ἡμῶν γλῶσσα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Ἀπέδειξεν εἶτα ὅτι ἡ μουσικὴ ἡμῶν δύναται νὰ παραστήσῃ ἐπακριβῶς τοὺς ἀρχαίους ἑλλην. ὕμνους, οἵτινες ἐξετελοῦντο διὰ μουσικῶν κλιμάκων περικλειουσῶν καὶ τεταρτημόρια τόνων, ἀπαραλλάκτως ὡς αἱ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοιαῦται, καὶ ὅτι δύναται ἡ μουσικὴ ἡμῶν διὰ τῶν διαφόρων τονιαίων διαστημάτων καὶ διὰ τῶν ποικίλων χροῶν, ἅπερ παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς ἐκληρονομήσατο, ν' ἀνταποκριθῇ πληρέστατα πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου· τέλος δὲ ὅτι ἡ ἡμετέρα μουσικὴ ἦτο ἡ αὐτὴ τῆς ἀρχαίας χριστιανικῆς ἐκκλησίας, τὴν δὲ ἐκλογὴν ταύτης ὡς ὄργανον πρόσφορον διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος ἐνέκριναν καὶ ἐγκρίνουσιν ὅλοι σχεδὸν οἱ λογάδες τοῦ ἡμετέρου Γένους, οἵτινες ἂν χαρακτηρίζουσι τὴν Εὐρωπαϊκὴν ὡς διεγείρουσαν ἐπιτηδείως τὰ τοιαῦτα ἢ τοιαῦτα πάθη, ὅμως τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν θεωροῦσιν ἁρμοδίαν διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλέως μετὰ τὴν ἀπόθεσιν πάσης βιωτικῆς μερίμνης. Τὸν λόγον τοῦτον τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου ἐπισφραγισθέντα δι' ὡραιοτάτης εὐχῆς ὑπὲρ τῆς μακροημερεύσεως τῆς Α. Μ. τοῦ Αὐτοκράτορος πάντων τῶν Ρωσσιῶν, τῆς Ἁγιωτάτης Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσσίας, τῆς Α. Ὑψηλοπανιερότητος τοῦ Ἁγίου Τυφλίδος καὶ παντὸς Καυκάσου κ. Ἀλεξίου καὶ τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου κ. Βοστόργωφ ἐκάλυψαν συρρηγνυμένης ζητωκραυγαὶ καὶ ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίαι. Μετὰ ταῦτα διενεμήθησαν δωρεὰν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀνὰ ἓν βιβλιάριον μουσικὸν κατάλληλον δι' ἀρχαρίους ἐκπονηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς, ἅτινα διήρκεσαν ἐπὶ ἕνα μόνον καὶ ἥμισυ μῆνα, καθόσον οἱ πλεῖστοι τῶν μαθητῶν ὄντες διδάσκαλοι ἐπείγοντο νὰ μεταβῶσι μετὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἰς τὰς οἰκείας θέσεις των.

Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν διάστημα τοῦτο ὁ κ. Κουτσογιαννόπουλος ἐδίδαξε τοὺς μαθητάς του κατ' ἀνάγκην ἐπὶ τὸ πρακτικώτερον πλὴν ἐπιτυχῶς ἅπαντας τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας. Τὴν σειρὰν ὅλην τῶν μουσικῶν μαθημάτων παρηκολούθησε τακτικῶς καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ ἡ Α. αἰδεσιμολογιότης ὁ κ. Βοστόργωφ, ὅστις ἀπήρχετο τῆς Σχολῆς ἀποκομίζων πάντοτε τὰς ἀρίστας ἐντυπώσεις διὰ τὴν ἔκτακτον ἐπιτυχίαν τῆς διδασκαλίας τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου καὶ διὰ τὴν δύναμιν ἣν ἔχει ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἐκτελουμένη κατὰ τὸ Βυζαντινὸν ἐκκλησιαστικὸν ὕφος. Τὰς ἐντυπώσεις του δὲ ταύτας ἔσπευσεν ὁ κ. Βοστόργωφ νὰ διαβιβάσῃ τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν Σεβ. Ἅγιον Τυφλίδος κ. Ἀλέξιον, ὅστις ἀνταπαντῶν συνεχάρη τοῦτον ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ τοῦ ποθουμένου του, προσθέσας ὅτι λίαν προσεχῶς θὰ ἐπεσκέπτετο τὸ Κὰρς ἵνα καὶ ἡ Σεβασμιότης του ἐντρυφήσῃ ἐν τῇ μουσικῇ πανδαισίᾳ τῶν ἱερῶν ἡμῶν ὕμνων ἐκτελουμένων διὰ τῆς ἀρχαίας τοῦ Χριστιανισμοῦ μουσικῆς.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Ἅγιος Τυφλίδος ἀφίκετο πράγματι ἐν Κὰρς τυχὼν λαμπροτάτης ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν κατοίκων τοῦ Κάρς. Ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ ἡ Σεβασμιότης του κατηυθύνθη πρὸς

τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν ἔνθα ἐψάλλη δοξολογία χοροστατήσαντος τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου μετὰ τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς ἀνερχομένων εἰς ἑκατὸν ἕξ. Κατὰ τὴν δοξολογίαν ταύτην ὁ Ἅγιος Τυφλίδος προσεφώνησε καταλλήλως τὸ ἀσφυκτικῶς παριστάμενον ἐν τῷ Ναῷ πλῆθος ἐκδηλώσας τὴν χαράν του, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι τὸ πρῶτον ἠξιώθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ Κὰρς πρὸς εὐλογίαν τοῦ ποιμνίου του, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἠξιώθη ν' ἀκούσῃ τὴν μουσικὴν ἐκείνην ᾗ ἐχρῶντο οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐν τέλει δὲ παρῄνεσε τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς, ὅπως ἐπιδοθῶσι μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς Βυζ. μουσικῆς ἐκπληροῦντες οὕτω τὸν διακαῆ αὐτοῦ πόθον. Μετὰ τοῦτο ἔληξεν ἡ λαμπρὰ αὕτη τελετή.

Τὸ ἑσπέρας παρετέθη δεῖπνον ὑπὸ τοῦ Σεβασμιοτάτου εἰς ὃ παρευρέθησαν ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Διοικητὴς τοῦ Νομοῦ Κὰρς κ. Ἀλέξιος Ἀλεξάνδροβιτς Σαμσίλοβ, αἱ λοιπαὶ ἐπιτόπιαι ἀρχαί, ὁ κ. Βοστόργωφ καὶ ὁ κ. Κουτσογιαννόπουλους. Κατὰ τὸ δεῖπνον τοῦτο ὁ Ἅγιος Τυφλίδος ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειάν του πρὸς τὸν κ. Κουτσογιαννόπουλον διότι ἠξιώθη νὰ ἀκούσῃ τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν παρὰ τοιούτου κλασικοῦ καλλιτέχνου, κατὰ τὸ ὕφος ἐκεῖνο δι' οὗ συνδιάζεται ἡ μεγαλοπρέπεια μετὰ τῆς κατανύξεως. Εἶτα ἀνέφερεν ὁ Σεβασμιότατος ὅτι πλεῖστα τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιαστικῶν μελῶν ταυτίζονται μετὰ τῶν ἀρχαίων σλαυικῶν καὶ τοῦτο διότι εὐθὺς ὡς ἡ Ρωσσικὴ αὐτοκρατορία ἠσπάσθη τὴν ὀρθοδοξίαν ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἁγιωτάτης Μητρὸς Μεγάλης Ἐκκλησίας μουσικοδιδασκάλους ἱκανούς, οἵτινες ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ μέλη καὶ τοὺς ἤχους τῶν Ἑλληνικῶν τροπαρίων ἐμελοποίησαν τοὺς σλαυικοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους. Τοῦτο δὲ θέλων καὶ ἐμπράκτως νὰ καταδείξῃ ὁ Ἅγιος Τυφλίδος ἤρξατο συμψάλλων μετὰ τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου διαφόρους ὕμνους ἐκκλησιαστικούς, ἐκεῖνος μὲν σλαυιστί, οὗτος δὲ Ἑλληνιστί. Τὸ δὲ ἄκουσμα ἐκ τῆς ἐξαγγελίας τῶν ὕμνων παρ' ἀμφοτέρων ἦτο τὸ αὐτό, ἐξ οὗ ἀπεδείχθη ἡ ὁμοιότης τῆς μουσικῆς συνθέσεως τῶν ὕμνων τούτων. Μετὰ τοῦτο ἤρξατο ὁ Σεβασμιότατος πλέκων τὸ ἐγκώμιον τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ὡμολόγησε δὲ ῥητῶς καὶ ἀπροκαλύπτως ὅτι ὄντως ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τυγχάνει οὖσα ἐκφραστικωτάτη τῶν ὑψηλῶν ἐννοιῶν τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς ἐκκλ. ἡμῶν ὕμνοις· ὅτι μεταρσιοῖ τὸ πνεῦμα ἐν καιρῷ λατρείας ὅπου δεῖ· καὶ τέλος, προξενεῖ τὴν συναίσθησιν τῶν πεπραγμένων, ἥτις ἄγει τὸν ἀκροώμενον εἰς μετάνοιαν. Τούτου δὲ ἕνεκα εἰκότως δύναται νὰ κληθῇ ἡ μουσικὴ αὕτη, *Μουσικὴ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς λατρείας*. Τὸ τέλος τοῦ δείπνου τούτου ἢ μᾶλλον τῆς μουσικῆς ἑσπερίδος ἐπεσφραγίσθη διὰ τοῦ ἐπισήμου διορισμοῦ τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου ὡς μουσικοδιδασκάλου τῆς ἱδρυθείσης Σχολῆς ἐπὶ πέντε συναπτὰ ἔτη.

Τὴν ἐπομένην, τυγχάνουσαν Κυριακήν, ἐτελέσθη ἐπιβλητικωτάτη ἀρχιερατικὴ λειτουργία ἑλληνιστὶ χοροστατήσαντος τοῦ Ἁγίου Τυφλίδος καὶ τοῦ κ. Βοστόργωφ. Μετὰ δὲ τὸ πέρας ταύτης μετέβησαν ἐν πομπῇ ὅτε Ἀρχιερεύς, ὁ λοιπὸς κλῆρος αἱ ἐπιτόπιαι ἀρχαί, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιασθέντων εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Σχολῆς, ἔνθα ἐτελέσθη μεγαλοπρεπέστατα ἁγιασμὸς καὶ παράκλησις ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ σκοποῦ τῆς Σχολῆς. Μετὰ τὴν σεμνοπρεπῆ ταύτην τελετὴν ἐπηκολούθησε γεῦμα εἰς ὃ παρεκάθησαν ὁ Σεβ. Ἀρχιερεὺς μετὰ τοῦ κλήρου, ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Διοικητὴς τοῦ Νομοῦ Κάρς, ὁ κ. Βοστόργωφ, καὶ ὁ κ. Κουτσογιαννόπουλος μετὰ τῶν μαθητῶν του. Κατὰ τὸ γεῦμα τοῦτο ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Τυφλίδος, ἀφοῦ παρρησίᾳ ἐξέφρασε τὴν χαράν τος ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ καὶ εὐκταίᾳ ἐκλογῇ τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου ὡς μουσικοδιδασκάλου τῆς Σχολῆς, ἐγερθεὶς ἔπιεν ὑπὲρ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου προειπὼν τὰ ἑξῆς : « *Προπίνω ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Θειοτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'. ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ ὁποίου διεχύθη ἄπλετον τὸ τῆς ὀρθοδοξίας φῶς διὰ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἀναλαμψάντων Ἁγίων τῆς ἐκκλησίας Πατέρων σιλαγίσαν ἔθνη ἐν νυκτὶ πελαγίζοντα* ».

Τὸ πέρας τῆς προπόσεως ταύτης ἐπηκολούθησαν ζωηρόταται ζητωκραυγαί, μεθ' ἃς ὁ κ. Κουτσογιαννόπουλος ἀπήντησε πρὸς τὸν Σεβασμιότατον ἐν ὀνόματι τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου, εὐχαριστήσας τοῦτον διὰ τὰ πρὸς τὸ κέντρον τῆς ὀρθοδοξίας τρυφερὰ ἀδελφικὰ αἰσθήματα τῆς πολιᾶς κεφαλῆς καὶ τὸν εὐλαβῆ αὐτῆς σεβασμὸν πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, ἥτις ηὐτύχησε νὰ γαλουχήσῃ καὶ αὐξήσῃ εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως τοιαῦτα εὐγνώμονα τέκνα, τοὺς ὀτρηρούς, ὡς ἡ Α. Ὑψηλοπανιερότης, ποιμένας θεοσώστων ἐπαρχιῶν, οἵτινες καὶ ἐξ ἀπωτέρω καὶ ἀχανῶν ἀποστάσεων δὲν ἐπιλανθάνονται τοῦ πρὸς τῆς γεραρὰν καὶ φιλόστοργον Μητέρα ὀφειλομένου σεβασμοῦ. Πρὸς τούτοις δὲ ὁ κ. Κουτσογιαννόπουλος ἐξέφρασε πρὸς τὴν Σεβασμιότητα καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων τῆς περιοχῆς Κὰρς διὰ τὴν πραγματοποιηθεῖσαν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως τῆς Μουσικῆς Σχολῆς πρὸς σπουδὴν τῆς πατρώας ἡμῶν μουσικῆς. Τὸ πέρας καὶ ταύτης τῆς προπόσεως τοῦ κ. Κουτσογιαννοπούλου ἐκάλυψαν ζωηρόταται ἐπευφημίαι, μεθ' ὃ εἷς τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς ἀπήγγειλε ῥωσιστὶ κατάλληλον προσλαλιὰν ἐκ μέρους τῶν συμμαθητῶν του πρὸς τὴν Α. Σεβασμιότητα, δι' ἧς ηὐχαρίστησε τοῦτον δι' ἣν πατρικὴν μέριμναν οὗτος ἐπεδείξατο, ὅπως ἡ διδασκαλία τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς εἰσαχθῇ παρ' αὐτοῖς. Πρὸς ταῦτα ἀνταπήντησεν ὁ γεραιὸς Πατήρ, εἰπὼν ὅτι, κατὰ τὸ νέον διδακτικὸν πρόγραμμα, ἐκτὸς τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς θὰ εἰσαχθῇ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἰς ἁπάσας τὰς Ἑλληνικὰς Σχολάς, παρῄνεσε δὲ τοὺς παρευρισκομένους μαθητάς, ὅπως φανῶσιν ἐπιμελεῖς καὶ ἀκριβεῖς ἐκτελεσταὶ τῶν βαρέων μὲν πλὴν εὐγενῶν καθηκόντων των μεταδίδοντες καὶ οὗτοι εἰς ἄλλους πᾶν ὅ,τι ἔμαθον καὶ μανθάνουσιν.

Οὕτως ἔληξε τὸ γεῦμα τοῦτο, ὅπερ ἐχρησίμευσεν καὶ ὡς κατακλεὶς τῶν ὅλων τελετῶν, αἵτινες ἐγένοντο ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἱδρυθείσης Μουσικῆς Σχολῆς.

Περαίνων τὴν ἀνταπόκρισίν μου ἐπιπροσθέτω ὅτι ἤδη ἐν μὲν τῇ ἐν Καρσίῳ Σχολῇ διωρίσθη τὸ πρῶτον ἤδη διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς, ἐν δὲ τῇ ἐν Καρσίῳ Ἑλλ. Ἐκκλησίᾳ διέταξεν ἡ Α. Ὑψηλοπανιερότης νὰ ἀνεγερθῇ καὶ ἑτέρα Ἁγία Τράπεζα, ὅπως τελεῖται δὶς ἡ θεία λειτουργία κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς Κυριακάς, τὴν πρώτην ὥραν 7—9 $^{1}/_{2}$ π. μ. ἑλληνιστί, ἀπὸ δὲ τῆς 9 $^{1}/_{2}$ καὶ ἐπέκεινα ῥωσσιστί, ἐνῷ μέχρι τοῦδε μόνον ῥωσσιστὶ ἐτελεῖτο αὕτη. Κατόπιν δὲ τῆς καθιερώσεως ταύτης ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ παρατηρεῖται μεγάλη συρροὴ ἐν ταύτῃ ὁμογενῶν μετὰ συγκινήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἅμα ἀκροωμένων εἰς Ἑλληνικὴν διάλεκτον καὶ Ἑλληνικὴν μουσικὴν τὰς θείας εὐχὰς καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἡμῶν ὕμνους. Διὰ τοῦτο δὲ μυριόστομοι ἀναπέμπονται δεήσεις καὶ εὐχαὶ ὑπὲρ τοῦ πρωταιτίου τοῦ τοιούτου εὐχαρίστου καθεστῶτος τοῦ αἰδεσιμολογιωτάτου κ. Ἰ. Βοστόργωφ.

Καυκασία « Φόρμιγξ »

ΤΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ὡς διάδοσις ἁπλῆ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ περὶ ἱδρύσεως ἐνταῦθα Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ τύπῳ εἴδησις.

— Καὶ τοῦτο διότι ὄχι μόνον οὐδεμία εἰσέτι ἀπόφασις ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου ἐλήφθη, ἀλλ' οὐδὲ κἂν συζήτησις περὶ τῆς ἐν λόγῳ ἰδέας ἐγένετο.

— Το βέβαιον μόνον εἶνε, ὡς εἶπεν ἡμῖν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἡμῶν, ὅτι μεταξὺ τῶν ἄλλων μέτρων, ἅτινα σκέπτεται νὰ λάβῃ διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ἐκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων, εἶνε καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἱδρύσεως τοιαύτης Σχολῆς πρὸς μόρφωσιν τῶν ἱεροψαλτῶν.

— Θέλων δὲ ὁ Σεβασμιώτατος νὰ γνωρίζῃ καὶ τὰς διαθέσεις τοῦ ἁρμοδίου Ὑπουργοῦ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς χορηγήσεως τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον προέβη εἰς τὴν βολιδοσκόπησιν τούτου.

— Δυστυχῶς ὅμως δὲν εὗρε τὸν κ. Ὑπουργὸν τόσον πρόθυμον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, καθόσον ἡ νῦν Κυβερνησις τῆς χώρας ἡμῶν διαπνέεται ὑπὸ πνεύματος αὐστηρῶν οἰκονομιῶν.

— Ὡς ἐκ τούτου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἠναγκάσθη νὰ στρέψῃ τὰς προσδοκίας του διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ὑλικῶν μέσων πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ συμβούλια τῶν δύο πόλεων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.

— Ἐλπίζει δὲ ἡ Σεβασμιότης του νὰ ἴδῃ ὑπὸ τούτων πραγματοποιουμένας τὰς προσδοκίας του, ὅτε τὸ ζήτημα τῆς ἱδρύσεως Μουσικῆς Σχολῆς ἐνταῦθα θὰ λυθῇ πλέον ὡρισμένως.

ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΣΟΜΕΝΑ

ἀρχαῖα ἀνέκδοτα μουσικὰ μαθήματα εἰς τὰ μουσικὰ τεύχη τοῦ Β' ἔτους τῆς «Φόρμιγγος».

— **Ὁ Κανὼν τοῦ Ἀκαθίστου** ὑπὸ Χουρμουζίου τοῦ Χαρτοφύλακος.

— **Πολυέλεος « Δοῦλοι Κύριον »** εἰς ἦχον α' ὑπὸ Πέτρου Μπερκέτου.

— **Δοξολογία** εἰς ἦχον λέγετον ὑπὸ Γερμανοῦ νέων Πατρῶν.

— **Ἑτέρα** εἰς ἦχον πλ. α' πεντάφωνον ὑπὸ Βαλασίου ἱερέως.

— **Ἑτέρα** εἰς πλ. β' ἐκ τοῦ [illegible] ὑπὸ Πέτρου Μπερκέτου.

— **Χερουβικὸν** ἔντεχνον εἰς ἦχον β' ὑπὸ Γαλιανοῦ.

— **Ἕτερον** εἰς ἦχον πλ. α' ὑπὸ Μπερκέτου.

— **Κοινωνικὸν « Αἰνεῖτε »** εἰς ἦχον πλ. α' πεντάφωνον, τὸ λεγόμενον ἀτζέμ, ὑπὸ Μπερκέτου.

— **« Θεοδόχον Ἀστέρα »** οἶκος τῆς Θεοτόκου εἰς ἦχον πλ. β' ὑπὸ Κουκουζέλου.

— **« Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον »** ἕτερος οἶκος τῆς Θεοτόκου εἰς ἦχον πλ. δ' ὑπὸ Ἰωάν. τοῦ Κλαδᾶ.

ΣΗΜ. Τὰ δύο τελευταῖα μαθήματα ἀνήκουσιν εἰς τὸν μουσικὸν τόμον τὸν καλούμενον μαθηματάριον.

Ἅπαντα δὲ τ' ἀνωτέρω παρεχωρήθησαν ἡμῖν εὐγενῶς ὑπὸ τοῦ ἐνθέρμου ζηλωτοῦ τῆς πατρώας ἡμῶν μουσικῆς ἀξιοτίμου κ. Θεοδ. Χανιώτου ταμία τῆς Τραπέζης Ἀθηνῶν πρὸς ὃν καὶ δημοσίᾳ ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας μας.

Τὸ α' μουσικὸν τεῦχος τοῦ Β' ἔτους τῆς «Φόρμιγγος» διανεμηθήσεται τοῖς κ. κ. Συνδρομηταῖς ἡμῶν μετὰ τοῦ φύλλου τῆς 30 Ἰανουαρίου. Θὰ περιέχῃ δὲ ὁλόκληρον τὸν κανόνα τοῦ Ἀκαθίστου τοῦ Χαρμουζίου.

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΙΟΡΙΣΜΟΝ

Ὁ κ. **Χαράλαμπος Βουραζανίδης,** *ἱεροψάλτης καλλίφωνος ψάλλων μεθ' ὕφους Βυζαντιακοῦ, ἐπὶ πολλὰ δὲ ἔτη χρηματίσας ἐνταῦθα ὡς τοιοῦτος, ζητεῖ θέσιν ἐνταῦθα ἢ ἐν Πειραιεῖ. Πληροφορίαι δίδονται παρ' ἡμῖν ἢ παρὰ τῷ ἰδίῳ, ὁδὸς Μιαούλη ἀριθ. 20. Ἐνταῦθα.*

Ὁ ἐν Κιάτῳ τῆς Κορίνθου τέως πρωτοψάλτης κ. **Ἀνδρέας Σπυρόπουλος** *ἀπολυθεὶς τῆς θέσεώς του λόγοις πολιτικοῖς ζητεῖ θέσιν ἐν ἐπαρχίᾳ. Πληροφορίαι δίδονται παρ' ἡμῖν ἢ παρὰ τῷ ἰδίῳ διαμένοντι ἐν Κιάτῳ.*

Σ. Δ. Φ. Εἰς πάντα ἱεροψάλτην συνδρομητὴν τῆς «Φόρμιγγος» σχόντα τὸ ἀτύχημα τῆς ἀπολύσεως ἐκ τῆς θέσεώς του παρέχομεν τὸ δικαίωμα τῆς καταχωρήσεως **δωρεὰν** αἰτήσεως, ὡς αἱ ἀνωτέρω, πρὸς διορισμὸν αὐτοῦ.

Οἱ καθυστεροῦντες ἔτι τὴν συνδρομὴν τοῦ λήξαντος ἔτους ὀφείλουσι νὰ ἀποστείλωσι πλέον ταύτην, διότι κατήντησε πλέον ἢ ἀηδὲς νὰ παρακαλῶμεν αὐτοὺς σχεδὸν καθ' ἑκάστην δι' ἓν τάλληρον.

Εἰδοποίησις

Ἐν τῷ ἐνταῦθα βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Γρ. Λαμπρου παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου πωλοῦνται Δοξαστάρια τοῦ Πέτρου ὑπὸ Γ. Βιολάκη ἀντὶ δρ. 10.

ΕΝ ΤΟΙΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ τοῦ κ. Ἀποστολοπούλου ἐν οἷς ἐκτυποῦνται τὰ ἡμέτερα φύλλα διατίθενται καινουργῆ **Μουσικὰ Στοιχεῖα** πρὸς ἐκτύπωσιν μουσικῶν ἔργων τῆς καθ' ἡμᾶς παρασημαντικῆς.

Ἐκτελεῖται ἐπίσης πᾶσα ἄλλη τυπογραφικὴ ἐργασία μεγάλη ἢ μικρὰ μετὰ πάσης φιλοκαλλίας, ταχύτητος καὶ εὐθηνίας.

Τύποις Ἀποστολοπούλου.